

Motion till riksdagen 2021/22:4591

av **Fredrik Christensson och Niels Paarup-Petersen (båda C)**

med anledning av prop. 2021/22:159 Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studie- och yrkesvägledningen ska stärkas för att fler ska kunna göra rätt yrkes- och utbildningsval och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma med ytterligare förslag för att stärka yrkesutbildningarna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag för att öka möjligheten att läsa utanför det primära samverkansområdet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Centerpartiet välkomnar regeringens proposition då förslagen är angelägna att få på plats för att fler ska komma i arbete. Precis som propositionen tar upp är företagets kompetensförsörjningsbehov stora. Företag i alla branscher och storlekar och i hela landet har svårt att hitta den kompetens som behövs. Vi behöver svara på arbetsmarknadens efterfrågan på kompetent arbetskraft.

Det är av stor vikt att utbildning leder till jobb. Alltför många elever ångrar sina studieval och den dåliga matchningen på arbetsmarknaden i Sverige är bland de största i OECD. Här är samverkan mellan skolan, samhället och näringslivet centralt. Gymnasial yrkesutbildning är den kompetensnivå som flest företag efterfrågar och år 2035 riskerar det att saknas 290 000 yrkesutbildade. Svenskt Näringsliv uppskattar att andelen som tar examen från yrkesutbildning behöver öka från 30 procent till 40 procent. Centerpartiet har därför ställt sig bakom tidigare förslag om att alla nationella yrkesprogram i gymnasieskolan ska innehålla det som krävs för att eleverna ska uppnå grundläggande

högskolebehörighet, men det ska vara möjligt att välja bort. Vi gör bedömningen att det kommer att bidra till att sökandet till yrkesprogrammen ökar. Men mer behöver göras.

Utbudet av utbildningar såväl som kvalitet på utbildningarna behöver stärkas. Det saknas nästan 20 000 elever på yrkesprogrammen varje år, samtidigt som det är 40 procent av eleverna på de högskoleförberedande programmen som inte läser vidare på högskolor och universitet. Därför behöver både elevernas önskemål och arbetsmarknadens behov ha betydelse för den gymnasiala utbildningens dimensionering. Vi välkomnar därför förslaget från regeringen. Det är samtidigt viktigt att teoretiska utbildningar med god kvalitet fortsatt kan utvecklas. Även skolans kontakt med arbetslivet måste vara tydlig genom hela gymnasieskolan oavsett om man läser högskole- eller yrkesförberedande program. Men fler reformer behövs för att fler ska vilja och kunna gå en yrkesutbildning och fler ska ta examen.

Det råder i dag brist på yrkeslärare och för att fler ska kunna gå en yrkesutbildning med hög kvalitet behöver fler insatser göras för fler behöriga lärare. Företag och branscher tar redan i dag ett stort ansvar för yrkesutbildningen, men vi måste skapa förutsättningar för att de ska kunna göra ännu mer. En av de viktigaste reformerna är att branscherna och arbetsgivarna ges makt och inflytande över den gymnasiala yrkesutbildningen.

Fler unga vuxna måste kunna skaffa sig ett bra jobb enklare och få en bättre start på sitt vuxenliv. Att fortsätta reformera gymnasieskolan och vuxenutbildningen ser vi därför som en fortsatt viktig fråga för att fler ska komma i arbete. Centerpartiet vill därför se en utredning om hur branschernas inflytande över yrkesutbildningarna kan öka och hur kvaliteten kan stärkas.

Regeringens förslag på informationsinsatser är bra, men mer behövs. Precis som flera remissinstanser lyfter anser Centerpartiet att studie- och yrkesvägledning (SYV) har betydelse för att fler ska göra informerade yrkes- och studieval. SYV-aktiviteter kan utföras under hela skolgången, så även för barn i de yngre åldrarna i grundskolan. Skolinspektionens kvalitetsgranskning 2019 pekar på stora brister i gymnasieskolornas studie- och yrkesvägledning, bl.a. att den inte anpassas tillräckligt utifrån en föränderlig arbetsmarknad. Specifika informationsinsatser behövs vid val till grund-, gymnasie- och högskola, men studie- och yrkesvägledarnas roll i skolan måste stärkas och i högre grad än i dag vara integrerad i hela skolans verksamhet samt ha ett tydligare genusperspektiv. Centerpartiet anser att studie- och yrkesvägledarna i högre grad bör vara en länk mellan skola och arbetsliv och vara integrerade i hela skolans verksamhet. Löpande utbildningsinsatser med genusperspektiv behövs även för rektorer, lärare och studie- och yrkesvägledare.

Centerpartiet vill även poängtera att vi ser andra delar som kan stärka kompetensförsörjningen för företagen. Branschskolor är ett sådant alternativ som med rätt förutsättningar kan underlätta företagets kompetenshöjning genom att efterfrågade utbildningar tillgängliggörs. Skolverkets redovisning av försöksverksamheten med branschskolor läsåret 2019/20 visar att bidraget för branschskolor var kraftigt underutnyttjat. Rapporten konstaterar även att förordningen för statsbidraget är ett hinder. Skolverket föreslog samtidigt förändringar för att bättre nyttja avsatta resurser, förslag som regeringen borde kunna implementera om ambitionen kring branschskolor kvarstår. Centerpartiet vill att förordningen för branschskolor justeras så att den på ett än bättre sätt kan bidra till angelägen kompetensutveckling för företagen.

Centerpartiet välkomnar förslaget från propositionen om att det ska vara möjligt att fritt söka till yrkesämnen och sammanhållna yrkesutbildningar i komvux på gymnasial

nivå som erbjuds inom det primära samverkansområdet man bor i (s.k. frisök). Vi anser samtidigt att det finns skäl att vidare undersöka ökad möjlighet att läsa utanför det primära samverkansområdet.

Fredrik Christensson (C)

Niels Paarup-Petersen (C)